

M. 5. Gesti-Ma Rahwa

Kalender,

ehf

Läht-Ramat

1787

Alasta peäle, pärrast meie

Jesanda JEsusse Kristusse

Gündimist.

Talliñnas,

Trükkitud Lindworse Kirjadega.

**Pärrest sedda kallist Jesuse Kristusse
sündimist, on tännawo se 1787. aasta.**

Pärrest ma-Ilma lomist 5736

**Pärrest Lutterusse õige Usso üles-
wõtmist 270**

Pärrest wanna katko 130

**Pärrest sedda kui wäggi Pranburgi
laks 108**

Pärrest sedda kui Toompä põllend 103

Pärrest sedda sure nälja hakkatust 92

Pärrest teist katko 77

Pärrest meie armolissema Keisri ja

Sure Praua K A T E R I N A

sündimist 58

Pärrest sedda kui ta hakkand wallit-

sima 25

Pühha-Päwa märk

**Joulo-ja Wastla päwa wahhel, on
6 Nädalat ja 4 Päwa.**

Märkide selletaminne.

● Noor ku.

☾ Esimenne werendel.

● Täis ku.

☾ Wiimne werendel.

✠ Hea aadrit lasta.

☼ Hea kuppõ lasta.

✠ Hea arstimisse rohto wõtta.

☼ Hea külwada ning istutada.

● Hea lapsi wõbrutada.

✠ Sedda, mis pitkaliste peab lastwama.

➞ Hea puid rajuda hone tarwis.

☐ Ahjo tarwis.

p. pärrest.

p. l. pärrest lounat.

e. l. enne lounat.

p. Pühha.

32. MUUKSUS. • Neäri = Ku.

Kristusse Umberleikam: Luk. 2, v. 21.

1 Rede	Neäri-Pääm	Alita Jesus!
2 Laupääw	Abel, Set	Alast affab

Jesus Egyptusse: maal, Matt. 2, 13.

3 Pühhapääw	P. pärr. Neäri	
4 Esmasp.	Enof	••• kilmä
5 Teisipääw	Metusalem	ja
6 Kestnädal	3 Kuning. P.	selge
7 Neljapääw	Julianus	taewa-
8 Rede	Erart	● 0, 33. p.l.
9 Laupääw	Peatus	ga.

Jesus 12 Alastat wanna, Luc. 2, 41.

10 Pühhap.	1 P. pärr. 3. K. P.	
11 Esmasp.	Ewraim	→ Range
12 Teisip.	Rein	kilm
13 Kestnädal	Hilarius	pärrast
14 Neljap.	Weliks	sed-
15 Rede	Tirik	D 7, 8. p. l.
16 Laupääw	Risbregt	— da

Sel Kuul on 31 Päwa.

Pulmad Kana Liinas, Joann. 2, 1.

17 Pühhap.	2 P. pärr. 3. K. P.	
18 Esmasp.	Alfel	lumme-
19 Teisipääw	Sara	••• saddo
20 Kestnädal	Waab. Seb.	ja
21 Neljap.	Neto	••• pely-
22 Rede	Winsent	● 2, 37. p. l.
23 Laupääw	Potta	••• med

Wina Mä: est, Matt. 20, 1.

24 Pühhap.	9 P. e. Kr. III. P.	
25 Esmasp.	Paawu Umb.	→ Ilmad.
26 Teisipääw	Nolikarpus	Range
27 Kestnädal	Krisostom.	••• kilm
28 Neljasp.	Karel	selge
29 Rede	Samuel	taewaga.
30 Laupääw	Udelgund	C 5. 29 e. l.

Kulwi: mehhest, Luk. 8, 4.

31 Pühhapääw	8 P. e. Kr. III. P.	
12 nel selle ku päwal, kouseb päike kello 9. ning ühhe pole tundi, lähhab alla, kello 3. ning ühhe pole tundi. Pääw on pitk 7. tundi, ja 17. tundi.		

FEVRIUARIUS. Kuuula = Ku.

1 Esmaspäät	Virrit	Lumme-
2 Teisipäät	Kuuula P.	saddu-
3 Keftnädal	Hanna	fed
4 Neljapäät	Beronika	heitlik
5 Rede	Agata	fud
6 Laupäät	Eio	

Pimme, tee, äres, Luk. 18, 31.

7 Pühapäät	Paast. P.	● 4, 20. e. l.
8 Esmaspäät	Räspertina	✱ Il-
9 Teisipäät	Basila P.	mad.
10 Keftnädal	Eufra P.	Gelge
11 Neljapäät	Edo	taew
12 Rede	Eulalia	kans
13 Laupäät	Peningna	ge

MARSUUS	Kiusatamisest, Matt. 4, 1.	
14 Pühapäät	P. Paast.	● 2, 52. e. l.
15 Esmasp.	Baustina	Kül-
16 Teisipäät	Juliana	ma-
17 Keftnädal	Kolastika	ga

Sel Kuul on tännawo 28 Päwa.

18 Neljapäät	Konfordia	on
19 Rede	Simon Ap.	lota.
20 Laupäät	Eigarius	Külmad

Kananea Naesest, Matt. 15, 21.

21 Pühapäät	2 P. Paastus	● 3, 51. e. l.
22 Esmaspäät	Petri P.	Päwad:
23 Teisip.	S	✱
24 Keftnädal	Maddise P.	wägga
25 Neljap.	Wiktorius	7
26 Rede	Nestor	kange
27 Laupäät	Leander	✱

Sest kes Kurratist waewat: Luk. 11, 14.

28 Pühapäät	3 P. Paastus	Külm.
-------------	---------------------	-------

16 nel selle ku päwal touseb päike, kello 7. lähhab
alla, kello 5. päät on 10, 8 agga 14. tundi pitk.

1 Esmaspääw	Albinus	(2, 59. e. l.)
2 Teisipääw	Medea	✱ Range
3 Kestnääddal	Adrian	Fulma
4 Neljapääw	Janus	Ilmade
5 Rede	Kotwrid	✱ järrel
6 Laupääw	Perpetua	on

5000 Mehhe söötmissfest, Joann. 6, 1.

7 Pühhapääw	4. P. Paast.	pehmed
8 Esmaspääw	Siprian	✱ 5, 1 p. l.
9 Teisipääw	Wööri P.	+ uddused
10 Kestnääddal	Mikeus	Päwad
11 Neljapääw	Konstantin	✱ odata.
12 Rede	Krefor	✱ Bahs
13 Laupääw	Ernestus	lummi

Jesus krowidega wissatub, Joann. 8, 46.

14 Pühhap.	5. P. Paast.	wahs
15 Esmaspääw	Longinus	D 9, 51. e. l.
16 Teisipääw	Kert	hel
17 Kestnääddal	Eruto	✱

18 Neljapääw	Willemina	✱ wihma
19 Rede	Kabriel	saddo.
20 Laupääw	Matrona	Päwa

Kristusse sisse söötmissfest, Matt. 21, 1.

21 Pühhap.	6. P. Paast.	aial
22 Esmasp.	Kawael	✱ 6, 24 p. l.
23 Teisipääw	Tiits	✱ fulla
24 Kestnääddal	Kasimir	öhto
25 Neljapääw	Suur Nelj. 1. P. Mar. P.	selge
26 Rede	Suur Rede	ja
27 Laupääw	Kustaw	

Kristusse illestonsmissfest, Mark. 16, 1.

28 Pühhapääw	1. Pühha	Fulm.
29 Esmasp.	Teine Pühha	
30 Teisipääw	Kolmas P.	(10, 16. p. l.)
31 Kestnääddal	Detlaus	✱

Ionel selle fu päwal touseb päike kello 6. lähhääb
alla kello 6. pääw on 12. ja ö 12. tundi pitk.

1 Neljapäät	Teodora	Segga
2 Rede	Wiktör	sed,
3 Laupäät	Werdinand	uddu =

Kinnipandud ukst, Joann. 20, 19.

4 Pühapäät	1 P. p. Ülest. P.	
5 Esmaspäät	Silvia	sed
6 Teisipäät	Sikstus	fulia
7 Keisnädal	Aaron	2, 54. e.l.
8 Neljapäät	Liborius	3. Ilmad.
9 Rede	Bogislaus.	4. Pärast
10 Laupäät	Leo	sedda

Heast Kariatsfest, Joann. 10, 11.

11 Pühap.	2 P. p. Ülest. P.	
12 Esmaspäät	Etsefiel	selged
13 Teisipäät	Serwastus	6, 8. p. l.
14 Keisnädal	Künni Päät	3. Il-
15 Neljapäät	Karin	mad
16 Rede	Rudolw	fange
17 Laupäät	Hans	4. ja

Urmes: aia pärrast, Joann. 16, 16.

18 Pühapäät	3 P. p. Ülest. P.	
19 Esmasp.	Simon	5. Kälma
20 Teisipäät	Adolarus	tulega.
21 Keisnädal	Sulpisius	6. 9, 46. e.l.
22 Neljapäät	Linno + Päät	7. Kälmad
23 Rede	Surri Päät	8. ödd. Wi-
24 Laupäät	Albert	ma = saddo

Kristusse ärraminnemisfest, Joann. 16, 5.

25 Pühapäät	4 P. p. Ülest. P. Marlusse P.	
26 Esmaspäät	Etsefiel	pärast
27 Teisipäät	Ludolw	sedda
28 Keisnädal	Klaus	9. fange
29 Neljap.	Eule + Päät	10. 2, 2. p. l.
30 Rede	Reinmund	tuul.

12 nel selle fu päwal touseb päilit, pole tundi pär-
rast kello 4 ning lähkääb alla, pool tundi pärast kel-
lo 7. Päät on pitk 15. ja 9. tundi.

1 Laupääw | **Wolbri Pääw** selge

Digest pallumiesest, Joann. 16, 23.

2 Pühhap.	5 P. p. Kr. III. P.	
3 Esmasp.	† Leidminne	taew
4 Teisip.	Kottard	willo
5 Restnāddal	Eusanna	tulez
6 Neljapääw	Suur † P.	● 10, 57. e. l.
7 Rede	Tanislauß	ja
8 Laupääw	Walerius	wahhel

Rdmustajast, Joann. 15, 26.

9 Pühhap.	6 P. p. Kr. III. P.	
10 Esmasp.	Parnabas	✱ wihma-
11 Teisip.	Wiktor	ga. Selged
12 Restnāddal	Kert	ja
13 Neljapääw	Liberatus	☾ 2, 2. e. l.
14 Rede	Sabina	sojad
15 Laupääw	Sohwi-	✱

Pühhasi Waimust, Joann. 14, 23.

16 Pühhap. | **Nelli Pühhi** | pääwad

17 Esmasp.	Teine Pühha	affawad
18 Teisip.	Kolmas P.	tulle-
19 Restnāddal	Potensia	ma.
20 Neljap.	Pill	Wihm
21 Rede	Desiderius	● 1, 21. e. l.
22 Laupääw	Emilia	✱

Jesús ja Nikodemus Joann. 3, 1.

23 Pühhap.	3. aino Summ. P.	
24 Esmasp.	Ester	ja
25 Teisip.	Urwan	mürri-
26 Restnāddal	Vent.	taminne
27 Neljap.	Peet.	✱ on
28 Rede	Willem	oda-
29 Laupääw	Mart	● 1, 40. e. l.

Rikkast Mehhest, Luk. 16, 19.

30 Pühhap.	1 P. p. 3. a. 3. P.	
31 Esmasp.	Wikand	✱ ta.

8mal selle fu pääwal touseb päike pole tundi
päärast fello 3. ning lähhab alla, pole tundi pärrast
fello 8. pääw on pitk 17. d. agga 7. tundi.

1 Teisipääw	Kotskal	Seiged
2 Kesknäddal	Histia	ja
3 Neljapäääw	Rasmus	sojad
4 Rede	Eiso	● 5, 43 p. l.
5 Laupääw	Ponirwasiuſ	▲ Pääwad.

Sureſt Öhto: ſöma: aiast, Luf. 14, 16.

6 Pühhapääw	2 P. p. 3. a. 3. P.	
7 Esmaspääw	Lufretſia	Kuiri,
8 Teisipääw	Medardus	ja
9 Kesknäddal	Vertram	ſoe
10 Neljapäääw	Pitkem Pääw	tuul,
11 Rede	Blawiuſ	● 0, 38. p. l.
12 Laupääw	Pafilides	toob

Kaddunut Lambast, Luf. 15, 1.

13 Pühhapääw	3 P. p. 3. a. 3. P.	
14 Esmasp.	Waleriuſ	● wihma
15 Teisip.	Widi Pääw	ja
16 Kesknäddal	Justina	kan-
17 Neljapäääw	Kreet	ged

18 Rede	Nikander	mürris-
19 Laupääw	Kerwasiuſ	● 4, 35. p. l.

Olge armolissed, Luf. 6, 36.

20 Pühhapääw	4 P. p. 3. a. 3. P.	
21 Esmaspääw	Rabel	tamis-
22 Teisipääw	Alkasiuſ	sed.
23 Kesknäddal	Pasiliuſ	Wihm
24 Neljapäääw	Jani Pääw	rahhe-
25 Rede	Kristiana	ja
26 Laupääw	Jeremias	mürris-

Robſest Kalla: ſagist, Luf. 5, 1.

27 Pühhapääw	5 P. p. 13. a. 3. P.	● 10,
28 Esmasp.	Josua	12. c. l.
29 Teisip.	Deetri Pawl. P.	tamisse-
30 Kesknäddal	Judit	ga.

1 onel selle Ku Pääwal touſeb päike 3. werendel
päärast kello 2. ning lähhäb alla, üks werendel pär-
rast kello 9. Pääw on pitt 18 ning üks pool Lundi.
Don 5 ning üks pool tundi.

1 Neljapääm	Teobald	Sojad
2 Rede	Heina Mar. P.	selget
3 Laupääm	Kornelius	Pä-

Bariseride Digusfest, Matt. 5, 20.

4 Pühhap.	6 P. p. 3. a. J. P.	o,
5 Esmasp.	Anselm	(55. e. l.
6 Teisipääm	Hektor	wad.
7 Keßnädal	Erino	• Soe ilm
8 Neljapääm	Semetrius	mürriß
9 Rede	Kilian	tamiß
10 Laupääm	Israel	sega

4000 Mehhe södemisfest, Mark. 8, 1.

11 Pühhap.	7 P. p. 3. a. J. P.	2,
12 Esmasp.	Hindrick	(59. e. l.
13 Teisipääm	Marrette P.	on
14 Keßnädal	Ponawent	odata.
15 Neljapääm	Apost. Jagg.	Wah-
16 Rede	August	hel
17 Laupääm	Aleksius	selge

Walle Prohwetideß, Matt. 7, 15.

18 Pühhap.	8 P. p. 3. a. J. P.	
19 Esmaspääm	Kuwina	• 7, 5. e. l.
20 Teisipääm	Ellias	wahhel
21 Keßnädal	Taniel	pilwne,
22 Neljapääm	Apollina	wihm
23 Rede	Karolina	• rah-
24 Laupääm	Kirsti	hega,

Ulekohtfest Maja: Piddajast, Luk. 16, 1.

25 Pühhapääm	9 P. p. 3. a. J. P. Jakob N.	
26 Esmasp.	Anno	• 4, 36. p. l.
27 Teisipääm	Marta	• Heitlik
28 Keßnädal	Beatrix	End
29 Neljasp.	Olowi P.	päwad:
30 Rede	Abdon	• uddused
31 Laupääm	Kermann	ödd.

14 nel selle ku päwal, touseb päike 3. werendel pärrast kello 4. ning lähhäb alla, werendel pärrast kello 7. pääm on pitt 14. ning üks pool, d agga 9 ning üks pool tundi.

Jerusalemia ärrarifmisest, Luf. 19, 41.		
1 Pühhapääw	10 P. p. 3. a. J. P.	
2 Esmaspääw	Eleasar	● 9, 21. e. l.
3 Teisipääw	Judas	Wihmas
4 Restnåddal	Tominiufus	sed
5 Neljapääw	Eigenius	ilmad
6 Kede	Tonatus	tulega:
7 Laupääw	Siriakus	nende

Wariserist ja Tõlmerist, Luf. 18, 41.		
8 Pühhapääw	11 P. p. 3. a. J. P.	
9 Esmasp.	Romanus	D 7, 15. p. l.
10 Teisipääw	Lauritse P.	järrel
11 Restnåddal	Herm	wahhel
12 Neljap.	Eusebius	sojad
13 Kede	Klara	wahhel
14 Laupääw	Ello	willud

Kurdist ja Keletumast, Mark. 7, 31.		
15 Pühhapääw	12 P. p. 3. a. J. P. Kullim.	
16 Esmaspääw	Isak	tuulfed
17 Teisipääw	Onesimus	● 8, 21. p. l.

Sel Kull on 31. püha.		
18 Restnåddal	Peno	Pawad.
19 Neljapääw	Sebald	Uddu-
20 Kede	Kut	sed
21 Laupääw	Wilibert	ööd

Preestrist ja Lemmist, Luf. 10, 23.		
22 Pühhapääw	13 P. p. 3. a. J. P.	
23 Esmasp.	Parfabas	Willo
24 Teisipääw	Pertli P.	10, 24. p. l.
25 Restnåddal	Eudwiß	tuul
26 Neljap.	Treneus	wihmaga.
27 Kede	Verent	Heitlik
28 Laupääw	Alufustin	lud

Kõnnest Piddali: tõbbis: Luf. 17, 11.		
29 Pühhap.	14 P. p. 3. a. J. P. Joann. H.	
30 Esmasp.	Nebekka	✠ Ilmad.
31 Teisipääw	Benjamin	● 7, 12 p. l.

14 nel selle ku päwal touseb päike 3. werendel pärrast kello 4. ning lähhab alla, werendel pärrast kello 7. päaw on piff 14. ning üts pool, d agga 9. ning üts pool tundi.

1 Kestnåddal	Ekidius	Tahma-
2 Neljapååw	Elisa	sed
3 Rede	Reinart	piltwefed
4 Laupååw	Moses!	ilmad

Mammmonast, Matt. 6, 24.

5 Pühhap.	15 P. p. 3. a. 3. P.	
6 Esmasp.	Magnus	↳ willo
7 Teisipååw	Regina	tuul,
8 Kestnåddal	Maria Sünd.	2, 8. p. l.
9 Neljapååw	Abigail	niis-
10 Rede	Eobald	✠ fet
11 Laupååw	Kerart	✠ Pāwad

Maini Liina surrust, Luk. 7, 11.

12 Pühhap.	16 P. p. 3. a. 3. P. Pööril P.	
13 Esmaspååw	Amatus	✠
14 Teisipååw	✠ Ullendam.	✠ Pārrast
15 Kestnåddal	Nikodemus	neid
16 Neljapååw	Ememia	● 8, 30. e. l.
17 Rede	Titus	selge
18 Laupååw	Werner	✠ taew

Wee: Lobbisest, Luk. 14, 1.

19 Pühhap.	17 P. p. 3. a. 3. P.	
20 Esmasp.	Tõns	fülma
21 Teisipååw	Matteusse P.	tulega.
22 Kestnåddal	Morits	Kange
23 Neljapååw	Osea	4 33. e. l.
24 Rede	Kleomas	✠ tuul
25 Laupååw	Harald	✠ wihmase

Euremast Räsust, Matt. 22, 34.

26 Pühhapååw	18 P. p. 3. a. 3. P.	
27 Esmaspååw	Adolw	ja niiskede
28 Teisip.	Wentsel	✠ Pāwas
29 Kestnåddal	Wihli Pääw.	Dega.
30 Neljaspaåw	Hironimus	● 8, 0. e. l.

12 nel selle fu pāwal touseb pāike kello 6. ning
lāhhāb alla kello 6. pāåw on pitt 12. ning õ ko
12. tundi.

1 Rede	Volrad	Tuulsed
2 Laupääw	Jairus	L uddused

Ulwatub Innimessest, Matt. 9, 1.

3 Pühhapääw	19 P. p. 3. a. J. P.	
4 Esmaspääw	Brants	ilmad.
5 Teisipääw	Wides	Niisket
6 Keßnåddal	Almalia	Påwad
7 Neljapääw	Kustaw	L wahhel
8 Rede	Tomasia	D 10, 9. e. L
9 Laupääw	Purkart	kulmad

Pulma Ridesst, Matt. 22, 1.

10 Pühhap.	20 P. p. 3. a. J. P.	
11 Esmasp.	Angelus	A. Död.
12 Teisipääw	Mai	Koppud J.
13 Keßnåddal	Ceresia	mad, wiß-
14 Neljapääw	Kalifstus	masaddo.
15 Rede	Heddo	7, 52. p. l.
16 Laupääw	Kallus	Kange tuul

Kunninga Mehhe: Poiaß, Joana. 4, 47.

17 Pühhap.	21 P. p. 3. a. J. P.	
------------	-----------------------------	--

Sel Kuul on 31 Pääwa.

18 Esmaspääw	Lukas	segane
19 Teisipääw	Lutsius	ilm niisket
20 Keßnåddal	Wendelin	u uddused
21 Neljapääw	Ursel	Påwad
22 Rede	Sewerin	20, 22. p. l.
23 Laupääw	Salome	wahhel råt.

Kawwalast Sullasest, Matt. 18, 23.

24 Pühhapääw	22 P. p. 3. a. J. P.	
25 Esmaspääw	Kristian	sakas. Pär.
26 Teisip.	Almandus	. rast sed.
27 Keßnåddal	Wilip	da selged
28 Neljapääw	Engelbregt	ilmad
29 Rede	Upsalom	11, 53. p. l.
30 Laupääw	Josawat	kulmaga.

Kohto: Rahhast, Matt. 22, 15.

31 Pühhapääw	23 P. p. 3. a. J. P.	
--------------	-----------------------------	--

16 nel selle fu pääwal touseß päße pole tundi
päärast kello 7. ning lähhäb alla pole tundi pärrast
kello 5. pääw on pitk 9. d 15. tundi.

1 Esmaspäaw	Pühade P.	Wihmased
2 Teisipäaw	Lingede P.	kulmad
3 Restnädal	Rottlieb	↓ tuulsed
4 Neljapäaw	Ott	ja
5 Kede	Räspen	roppud
6 Laupäaw	Waltjer	Ilmad.

Jairusse Lüttrest, Matt. 9, 18.

7 Pühhap.	24 P. p. 3. a. J. P.	25,
8 Esmaspäaw	Brits	(10. e. l.
9 Teisipäaw	Teodora	∴ Dd
10 Restnädal	Martin Lutter	aial
11 Neljapäaw	Martin Piisk.	kulm
12 Kede	Arkadius	Päwal
13 Laupäaw	Preedik	niiske.

Hirmsast ärrakantamisest tddst, Matt. 24, 15.

14 Pühhapäaw	25 P. p. 3. a. J. P.	6,
15 Esmasp.	Atanasius	† 41. e. l.
16 Teisipäaw	Alwäus	Münd
17 Restnädal	Jonas	alka

18 Neljapäaw	Esra	∴ wad
19 Kede	Ulsbet	kulmad
20 Laupäaw	Almos	10, 22. p. l.

Wimfest Rohust, Matt. 25, 31.

21 Pühhapäaw	26 P. p. 3. a. J. P.	1
22 Esmaspäaw	Cesilia	Päwad
23 Teisipäaw	Klement	↓ lumme
24 Restnädal	Josias	saoga
25 Neljap.	Kaddrina P.	tulla.
26 Kede	Konrad	→ Kulm
27 Laupäaw	Isai	ja

Kristusse sisse: sbitimisest, Matt. 21, 1.

28 Pühhap.	1 K. Tull. P.	6,
29 Esmasp.	Ewert	∴ (19. p. l.
30 Teisipäaw	Andrese P.	selge.

9mal sette ku päwal touseb päike pole tundi pärrast kello 8. ning lähhab alla pole tundi pärrast kello 3. päaw on pitt 7. d agga 17. tundi.

DECEMBER.

Joulo = Ku.

1 Keſtnäddal	Arent	Tuulſed
2 Neljapääw	Kandidus	Kulmad
3 Kede	Parbo	Ilmad
4 Laupääw	Agaton	L

Lähet enne wimist Päwa, Luk. 21, 25.

5 Pühapääw	2 Kr. Tull. P.	Segga
6 Esmaspääw	Niggolas	D 9, 50. p.l.
7 Teisipääw	Natalia	ne
8 Keſtnäddal	Mar Samin.	ilm
9 Neljapääw	Juhlum	wahhel
10 Kede	Lühem P.	fulla,
11 Laupääw	Elſo	lummega

Joannes Wangi, Tornis, Matt. 11, 2.

12 Pühap.	3 Kr. Tull. P.	wahhel
13 Esmaspääw	Lutſia	5, 18. p.l.
14 Teisipääw	Nikafius	→ Kulm.
15 Keſtnäddal	Joanna	• Niiske
16 Neljapääw	Lidia	• Ilmade
17 Kede	Albing	järrel

Sel Kuul on 31 Päwa.

18 Laupääw	Kristow	alka
------------	---------	------

Joannesse Tunnistusſest, Joan. 1, 19.

19 Pühapääw	4 Kr. Tull. P.	wad
20 Esmaspääw	Abraam	Co, 1. p.
21 Teisipääw	Toma P.	nüüd
22 Keſtnäddal	Peata.	ſelged
23 Neljapääw	Ido	ja
24 Kede	Ewa	kaunis
25 Laupääw	Joulo	Kulmad

Sest Immeſs, pannemiſſeſt, Luk. 2, 33.

26 Pühap.	V. p. Kr. Tull. P. Keine P.	
27 Esmasp.	Kolmas P.	
28 Teisipääw	Gita Laſte P.	1, 59. p.l.
29 Keſtnäddal	Noa	→ Ilmad
30 Neljap.	Lawet	tulla.
31 Kede	Silweſter	† • •

Ionel ſelle ku päwal touſeb päike werendel päw
raſt kello 9. ja lähhäb alla 1. werendel pärraſt kello
2. pääw on pitk 5. ja üks pool tundi, 3. agga 18. 10
üks pool tundi.

Päike ja Ru: Warjutamisest.

Sel aastal saab Päike kolm kord, ja ku
kaks kord warjutud.

Se esimesenne Päike warjutamine sünnib
8 mal Meeri ku päwal konna aial agga on
meie maal wähe nähtaw.

Se teine Päike warjutamine on 4 janda-
mal Jani ku päwal, ja keige Europa maal nähtaw.
Selle hakkatus on dhew warji pärrast kello
6 siis ta kaskwab senniks kui kolm werendel seitsme
peäle, ja pärrast kello pool kahheksa on se Dts.
Se Warjutamine on pea 10 Tolli suur.

Se kolmas Päike warjutamine sünnib
29 mal Talwe: ku päwal, agga ep olle meie maal
koggoniste mitte nähtaw.

Se esimesenne Ru: warjutamine sünnib
19 nemal Jani: ku päwal, agga mitte nähtaw.

Se teine Ru: warjutamine on 13 mal
Joulo: ku päwal, ja algmisses otsani nähtaw.
Se akkab pärrast: lounat kello kolm werendel
nelja peäl, kaskwab senniks kui kello wiis, ja on
kello pool seitse otsas. Kuust on pohja: pooltäär
ühheksa ja üks pool Tolli warjutud.

Sppe:

Sppeetus

kuida

keik marahwaswoib, ilma sure wae-
wata, linnopuud piddada,

ja

se läbbi rikkaks saada.

Esimesenne Peatük

Neist messilastest.

Mitmesuggused on need messilased?

Kolmesuggused. 1) Tõ: teggiad messi-
lased, kes ei olle egga õiged issased, ka
mitte emmased, ning on ka keikide seas
need keige wähemad. 2) Need lessed,
mis issased ja need keige suremad on.

Nem:

Nemmad on ilmandälata ja nende tõ on,
et nemmad audiwad nende muunnade peä-
le, mis emma on muunnend. Kui audu-
misse aeg möda on, siis nemmad saawad
teistest ärra murrud, muido olleks mitte
ni palju toidust ollenud, et nemmad teif
talwe läbbi woiksid ellada. 3) Runnin-
gas, mis õigete emmakä nimmetakse, sest
temma on se ainus emmane keige pu sees,
kes teif need muunnad munneb. Ta tun-
nukse sest, et tal piksem ja terrawam perse,
koldsed joned perse ümber, teised joned on
mustahallid, lühemad tiwad, ka koldsed
piksemad jallad on, temma lennab ura
külle, kui perse piddi temmale raskem olle-
ma. Temmal on ka üks nõal, misga ta
wägga arro nõalab, waid ta pruukib sedda
seks, et ta sellega, kui üks teine emma
on, tedda ärratappab. Temma wallitseb
teiste üle ja temmast saawad teif teised
rammo ja joudo. Kui temma sureb, siis
teised

teised jätwad puud mahha ja nenda läh-
heb ta hukka.

Miks siis need wähhemad saawad tõ teg-
giaks nimmetud?

Sepärrast, et nemmad teif, mis pu
sees on, sisse kandwad, nenda kui on
messi, wahha ning messi. Nemmad wäl-
mistawad need kerjekessed, wiinwad need
furnud wälja, ja piddawad wasto, et
woobrad linnud ei saa sisse.

Mis on nende toidus?

Met, wahha ja teifisuggussed rosid ja
ditsed.

Kui tallisel aial nende toidus otsa sanud,
mis siis tehha?

Siis antakse, kui tunnukse hädda olle-
wad, met, mis pissotesse lausiga lassi-
naste pu sisse pannaakse.

Dus se ka tarwis, et middagid mahhaistutakse
ehk küllitakse, mis nende toidusseks
heaks lähheb?

Jah on: need rohhud ja need puud,
mis

mis sefs head on, on mitmesuggusfed, agga
need feige parremad on tattrad.

Ons wet ka tarwis?

Ikka, sest se lähheb nendele wägga tar-
wis, agga sured järmed ei olle mitte hea,
sest tuul lööb wägga paljo neist senna sisse
mahha.

Eks se et olle parrem, kui need puud seis-
wad ulloall?

Kellel rammo on, se tehko maia lauda-
dest, mis ees peab kõrgem, kui tagga olle-
ma. Need linno-puud peawad ka lauda-
dest tehtud saama, siis on nemmad kerge-
mad tõsta ja nemmad ei wotta ni paljo
rumi. Need rohhud, mis maia ees kas-
wawad, peawad heästi ärra lükkatud
saama selle parrast kui linnud perred heit-
road, ning se emma mahhalangeb, et ta
sunnib ülles otsida, ning siis ka selle parr-
rast, et kannad hiirid ja sissalikkud ei woi-
wad sallaia seal olla, sest need tewad lin-
dudel

dudel paljo pahhandust. Maia peab nen-
da ehitud saama, et ta louna pole seisab,
ja se koht peab nenda ollema, et tuul
ei käi wägga läbbi, ja pissokessed puud
peawad nenda mahhaistitud saama, et
nemmad wägga liggidele kui ta tühti et
seisroad, muido linnud ei saa heästi wäl-
ja ienda. Keik mis sandiste haiseb, nen-
da kui rambad ja sõnnik, ei kannatawad
nemmad mitte.

Misuggusfed puud on need feigepar-
remad?

Kellel ei olle rammo, et ta woiß sesug-
gust maia ehitada, mis ma praego ollen
nimmetand, se piddago ikka need puud,
mis siin maale prufitakse, olgo kuuskne,
haabne, mändne, kellel ei olle ühtegi lo-
mofest, mis rahn ei olle raiunud, ehk
fore wahhele koiakesi ehk toufokessi ei olle
leida, sest neid raiub ikka rahn. Need
puud on selle parrast head, et nemmad
woi-

woiwad tallisel aial wasto piddada, sest
et tuul kui ka wihma nende peate käib.
Agga kellel rammo on maia ehitada, se
tehko ennesele uelli kantliikud puud lauda-
dest, kelle pitkus $1\frac{1}{4}$ lünairt on. Kes need
puud tahhab pruukida, se peab need liit-
missed heästi kokkoliitma, nenda et kerb-
ned, õmbliikud ja teised massakad ei saa
sisse. Meedsinnatsed puud on selle parrast
wägga head, et nemmad kõrged on, et
nemmad wägga kassinad on, mis linnud
armastawad, ning siis ei olle ühtegid kar-
ta, et tuul ehk wihma peaks kahjo tegge-
ma, sepärrast et nemmad warjul seis-
wad.

Kes linnopu tahhab osta, mis on temma
kohhus tähhele panna?

Kes linnopu tahhab osta, se peab jär-
rele waatma, üks kange perre seal on ning
kas rohkesti toidus leida on. Ei peab se
ostia ka nisuggussed wõtma, kes parrama
karja

karja ma peäl on olnud, kui seal on, kuh-
ho ta neid wiib. Sest tundwad nemmad
pudo, siis tüddiwad nemmad tööd tehha,
jāwad laisaks ja pu lähheb raisko.

Mis siis tehha, kui perre rammoto ja paljo
neist surnud on?

Siis ei olle parrem nou, et agga kew-
wadel selle pu seest, kellel kängem perre on,
üks hulk woetakse wälja ja wannahse teisel
sisse, kellel tarwis on. Sesamma pu pe-
ab agga kinnimattetud saama kaks ehk
kolm päwa, et nemmad teine teisega saa-
wad wiilund.

Kui agga emma surnud on, mis siis
tehha?

Sel perremehhel, kellel üks teine emma
paigale on, ei olle wigga ühtegit, sest ta
ainab sedda jälle assemele. Agga kui se
ep olle, siis woetakse kerjekessed, kus poisid
sees on, ja wannahse pu sisse, siis nemmad
auduwad isse ennese emma wälja.

Ruida peawad puud hoitud saama, et linnud hea meelega paigale jäwad?

Need puud peawad kassinaste hoitud ja nenda paigale pantud saama, et nemmad ei saa märjaks, et egga kassid egga hii-rid ei saa kallal, sest nende haiso linnud ei kannatavad; kui üks ärraroosterud na- el seal sees on, siis linnud sedda pu ei ar- mastab ka mitte. Enne kui linnud saavad sisse pantud peab pu poiorohhiga heästi wälja puhkitud saama.

Kust need linnud sedda meewahha saavad?

Wahha tulleb meest, mis linnud om- made jonedes lābbi wälja higgistawad, seks on se tarwis, et pu sees ikka soja on.

Mitmesuggune on meewahha?

Kahhe suggune; teine on se mustwah- ha, misga need linnud keif praggud kui ka pu suu kinni matwad; teine on jälle se dige mee wahha, kust kerjekessed tehakse.

Ruida

Ruida tunnukse, mis uus ehk mis wanna wahha on?

Se tunnukse sest, et uus wahha on bi- gere walge ning wanna on mustem.

Kas wanna wahha teeb ka pahhandust lin- dubel?

Ja teeb, sest toukofessed kasswad se lābbi, mis lābbi linnud raisko lähhe- wad.

Mis siis tehha, kui wanna wahha on?

Süis saab üks uus pu selle wanna peale püsti pantud. Mollomad pohhid saawad wahhelt ärrawoetud nenda, et need lin- nud selle wanna seest selle ude sisse woi- wad kōia. Se keiae parras aeg seks on kewwadine aeg. Süggise wasto saab uus pu selle wanna peält mahha woetud ja se wanna jādab perremehhele kassuks.

Mis suggust meewahha armastawad linnud?

Se on ikka ennam nende meele pārrast, mis uus on.

Kust need poiad sündiwad?

Emma saab üks ainus ford omma ella misse sees ühe lessiga, mis issane on, kotto, ja sest munneb temma pärrast feik munnad. Üks nisuggune emma munneb igga aasta sees 60 ehk 70000 munnad.

Kust need lessed sündiwad?

Need sündiwad sest, mis nemmad isse munnewad.

Kust agga emma sünnib?

Emma munneb üks hulk munnad, ja nende seas on ka nisuggused munnad, kust need emmad saawad wälja autud.

Millal hakkab uus emma munnema?

Kuendamal päwal.

Eks sünnib mitte tehha, et linnud peawad heästi perret heitma?

Ja sünnib; kowawadel antakse nendele ühe waagna sisse kolm täit met ja üks täis wet, mis tulle peäl sojaks tehha. Veel parrem on se, kui pannakse sisse, mis

mis saksad nimmetawad: Sternanis, mis peab meega üleskedetud saama. Kui se wäljapannakse linnudele, siis saawad pissofessed putükid sisse wissatud, et linnud woiwad peale seista, muido uppuwad nemmad ärra.

Kust tulleb se et monnikorda need poiad mis ferjekeste sees lähtwad hukka?

Se tulleb, 1. sest kui emma need munnad pahheimpiddi munneb. 2. Kui liig soja pu sees on.

Eks emma jättab ka omma pu mitte mahha?

Ei ial. Se on üks wägga arrolinne assti, kui temma tulleb wälja. Kui üks kange hais ehk nälg on, siis lähheb temma küll ärra, agga omma perrega hopis tüf-tis.

Ons emmal ka ferjekenne ja kuida tunnusse sesamma?

Temmal on hopis teine näggo, ja se waatab nenda wälja kui tamme tööro.

Kui kaua ellab emma?

Monnikorda 13 ehk 14 aastad.

Kust se tunnukse, kui emma surund on?

Se tunnukse, kui linnud joofswad pu peal kasse pididi; kui nemmad wägga ummisewad; kui nemmad arraks on lainud; kui nemmad ei lendwad paljo wälja ning kui nemmad keik woöbrad linnud omma pu sisse lassewad minna, ja ei piddawad ühtegi hoolt selle pärrast. Kui se keik näha on, siis peab murretsetud saama et nemmad uut emma saawad.

Eks üks pu woi mitte ilma leßseta olla?

Ei woi mitte, sest se on jubba kuulda olnud, mis nende ammet on.

Millal saawad nemmad teistest ärra murtud?

Lauritse päwa aego, kui nemmad lõppetawad poisad kandmast, siis nemmad saawad keik wälja listud.

Teine

Teine Peatük

Sest perreheitmisest.

Miks siis linnud perret heitwad?

Sepärrast et noor perre walmis on, ja et nendel ei olle rumi ennam, mis nendel waewaks on, siis nemmad iggatsewad lahtumisse järrele. Kui nüüd hea wagga ja selge ilmuke on, siis nemmad löwad illes keritama, sõluwad ümber wahhest kaua, kui emma noor on, wahhest heitwad ussinaminne kui emma wälja ennast annab, ja kui heitwad kühhogi, siis wanna perre sadik d linnud lahtewad taggasi.

Agga kust tunnukse diete, et linnud tahtwad heita?

Kui homikul linnud paigale seiswad, ja kui monningad ka lendwad ärra, et nem-

X 5

mad

mad warfi taggasi tulleswad. On sel päs
wal selge ilm, siis ei woi uskuda.

Wistat heidab pu teist forda?

Rümmie ehk nelliteistkümmend päwad
pärast sedda, kui esimesenne perre on wäl-
jarulnud. Sest monni pu annab 3, 4 ehk
ennam perret. Need wiimsed perred tun-
nukse seal olleswad, kui õhtul emma sesug-
guse healega lautab: tü! tü! tü! mis se
lahkuminne tähhendab. Pärwal seggab ja
keritab ta üllewal; kui nemmad kaks pä-
wa on sedda katsund, ei olle siis ennami
kolmandamal armo, waid lükkatakse wäl-
ja.

Mis siis tehha, kui linnud wälja tulleswad,
seiswad pu ette ühes ünnikus ja ei tah-
ha lahkuda?

Se aitab monni forda, kui nemmad
saamad teise pu sisse õigete ruttuste sisse
pantud, et emma jouab mitte jälle teise pu
taggasi minna.

Mil

Mil aial tulleswad need perred wälja?

Need esimesed tulleswad enne lounat
wälja, agga need teised ennamiste pärast
lounat!

Mis nou aitab, et linnud peawad warra aeg-
saste heitma?

Siis peab tallisel aial murretsetud saa-
ma, et neil ei olle pundo ehk nälg. Et puud
seal seiswad, kus kuit on, ja et hallitus
neid ei lämmata. Kewwadel peab si
lahki tehtud saama, kui hea soja ja selge
ilm on, agga mitte siis, kui lummi maas
on, sest muido lendwad paljo wälja ja
külmi tuul lööb neid warfi mahha ja ram-
mastakse ärra. Kuiskne ilm mattab suud
finni ja saddo lämmatab neid ärra, kui
ei olle lauakenne pantud wariuks aukude
peal; ehk tulles külmi soo peäle, siis lööb
jäesse, pannes augud finni, ja nenda on
ikka innimeste õigus järke maatada. Is-
searranis peawad nemmad meega sõdetud

)(6

saga

saama, sel wiſil kulda ma ollen jubba n'm-
metand, ſeſt ſe (Sternanis) on wägga
hea ſeks, et nemmad perred heitwad.

Ruſt ſe tulleb, et monni pu ſaggeminne hei-
dab, kui teine?

Se tulleb ſeſt, et ſe pu, ſeſ ſaggedaſte
heidab terwe on; et emma priſt ning roh-
keſte munnend on.

Mis ſiis tähhele panna, kui linnud perred
heitwad?

Et perre ei lähhe jälle omma wanna pu
ſiſſe taggaſi; et ta ei lähhe hopis ärra;
ning kui ennam perret on, et nemmad ei
ſaa ſeggafeſs.

Ruſt ſe tunnukſe, et perre tahhab jälle tag-
gaſi minna?

Kui need linnud wägga laiale lendwad,
ſiis on ſe üls märk, et emma ei olle nen-
de ſeas. Se ſamina on nüüd wanna pu
ſiſſe järrele jänud, ehk on nödrusſe pärraſt
maa peäl mahha langend; Sepärraſt pe-

ab

ab emma järrele waadetud ſaama. On
ta mahhalangend, ſiis pannaſſe ta piſſo-
keſſe puri ſiſſe ja warwad puri al; piſta
pu ſiſſe ülles ja wata ſiis kuida nemmad
järrele ladduwad.

Kui agga emma ei olle leida, mis ſiis tehha?

Siis peab wanna pu kinni mattetud,
ſeſt kohaſt ärratöſterud ja üls teine tühhi
pu jälle aſſemele pantud ſaama. Kui need
linnud taggaſi tulleswad, ſiis nemmad
lähtwad keik ſenna ſiſſe. Kui nüüd ar-
wataſſe, et keik ſeas on, ſiis pu pannaſſe
ka kinni, töſtetatſe ärra ja wanna pu ſaab
paigale pantud. Wannat puuſt ſaab
üls kerjekenne wäljaleikatud, kus nähhaſ-
ſe emmapoig olleswad, ſiis nemmad audu-
wad enneſele emma wälja, kui ſe heaſti
ſaab ſiſſe pantud. Teiſed puud, ſeſ wäg-
ga liggi on, peawad ka kinni kattetud ſaa-
ma, muido andwad need linnud ennast
laiale.

Kui perre tahhab ärraminna, mis siis tehha?

Süis peab essitekse wet nende peäle heidetud saama, agga nenda et se üllewelt mahha langeb, siis arwawad nemmad sedda wihma ollewad, ehk kui sest ei olle abbi, peab püssiga lastud saama, siis arwawad et pitkne mürristab, ja siis nemmad ei tahha ennast tee peäl anda ning jäwad enneminne paigale.

Kust se tunnukse, et nemmad tahtwad ärraminna?

Kui nemmad mitte paljo unmisewad; ühhest puust teise peäle lendwad; ikka kõrgemale keretawad ja wägga hea wagga ilm on, siis woi mitte uskuda.

Kui lask puud ühhe korraga heitwad, mis siis tehha, et nemmad ei saa seggaseks?

Süis tulleb se, kes essitekse hakkab, sisse panna, ja teinet pu, ja kui ennam on, nendasammoti, sünnib sadda sammud ehk ennam ärrawõia, kül siis ei olle karda, et
nem-

nemmad peaksid seggaseks ehk ühhes puus totko minnema.

Kui linnud illusaste heitwad ja maddalas on, mis tehha?

Ei olle siis paljo waewa. Kui nemmad ühhes unnikus on, siis pannaakse pu su seäl wasto ja sadetakse teised pu sisse minnema, siis lendwad ja lähtwad rissus murjus sisse.

Kui nemmad agga kõrges offa peäle heitnud, mis nou siis on?

Kassinaste ja hliiofeste leikatakse offagahopis ärra ning nenda puistakse pu sisse.

Se juhtub ka, et nemmad müri sisse lähtwad kuida siis sadetakse wälja?

Muud nou ei olle siis, kui agga, et nemmad suitsuga saawad wälja sadenud. Pu su peab nenda seatud saama et suits ei saa sisse.

See on küll kaulda, et se paljo waewa teeb, ning kui linnud hakkawad jansima et ka paljo läht-

wad ärra, efs siis ei olle muu nou, mis läbbi
sünnib ärrakeelda, et nemmad ei läbhe?

Jah on, agga jummal teab kas tallo-
pöeg sedda saab tähhele? ma tahhan sed-
da küll kirjotada. Se, kellel rammo on
sedda tehha, saab nähha, et suur kasso
sest tulles; isse ärranis on sesuggune riist
seks wägga hea, kui ennam kuld üks pu
heidab, et need linnud ei sa seggaseks. —
Osta siis ennesele nisuggust riet, mis sat-
sad nimmerawad: mariks; te sest kotti,
kellel pikkus 2 künnart ja laius $1\frac{1}{2}$ künnart
pohjas on, seält tulles ta nenda kitsoke
leikada, et kotti su laius ei olle ennam kui
 $\frac{1}{2}$ künnart. Pohjas saab üks wts, su
wasto teine, ning keskel kaks teised witsad
nenda finnitud, et se kot enmast laiale an-
nab, mis läbbi temma mörda näggo saab.
Su peab nenda seätud saama, et ta pae-
laga sünnib kofkosidduda. Kui nüüd üks
perre on wälja ja teine on ka tullemas,
siis

siis panne sedda riisto pu su ette, siis need
linnud lähtwad keif senna sisse. Kui sa
arwad, et nemmad keif ennamiste sees
on, siis panne su kinni, ja wii ta senna,
kuhho sa tahhad ja need linnud woid sa
ka pu sisse panna, sest kuido ollefsid nem-
mad ärra läinud ehk seggaseks teistega
saanud.

Millal hakkawad tödd teggema, kui nemmad pai-
gale sanud?

Barfi teisel päwal ja monni korda sel
sammal päwal, kui nemmad ei raggise
mitte pärrast, kui päaw on loja läinud,
siis woiß innimenne rõmus olla, sest neist
saawad paiga mehed.

Millal se noor emma hakkab munnema?

Wiendamal ehk kuendamal päwal,
ning kui se tunnuks mitte ollewad, siis
on emma ärra ja siis peab murretserud
saama, et teine assemel saab.

Mis siis monni pu, kes rammoto on, enne
minne heidab, kui teine, kes priisk on?

Se tulleb sest, et need kes rammoto
puus on, näwad, et nendel nälg ja pudo
peab ollema, sepärast nemmad joudwad
ärraminna, et nemmad woivad isse enne-
se ees murretseda.

Kuida nemmad siis omma tõ teggewad?

Nemmad teggewad keige essitekse tüh-
jad kerjessesed, pärrast kogguwad nem-
mad wiija kerjeste sisse; lauritse päwa
aego, kui wiimine päiminne möda on, siis
kanewad aukessesed finni, limiwad su lau-
da ehk praokessed kofko, warjavad ennast
tuule wasto, et soja saawad, jätwad ka
ennestele wäljakaidumad auko.

Kuida sünnib perret tehha, ilma sedda et lin-
nud isse peaksid heitma?

Se sünnib mitmel wiisil tehha; agga ma
tahhan kaks wiisid, mis need keige kerje-
mad on, õppetada.

Mis

Mis on se esminenne wiis?

Warsti kermawad, kui need linnopuud
saamad lahti tehtud, siis pannakse üks
tühhi pu, kelle pohhi alt on ärrawoetud,
teise peäle, kus linnud sees on. Kaas
tulleb peält ärrawotta ja need puud tulle-
wad nenda ühhendada, et linnud woivad
ühhest wälja, teise sisse minna. Need
puud peawad agga nenda finnitud saama,
et tuul neid ümber ei aia. Kui nüüd näh-
ha on, et selle pu sees, mis peäl on, wah-
ha, messi ja poiad on, siis nemmad saa-
wad teine teisest ärralahhitud. Pohhi
pannakse alla ja teisele kaant peäle. On
üks emma paigale, siis se antakse selle noo-
rele, ja nenda on ta üks waluis linno
pu.

Mis on se teine wiis?

Lauritse päwa aego ehk mis parrem on
kaks nädalat enne lauritse saab üks wan-
na pu pitkale mahha pantud; teine pu
saab

saab selle su peäle, mis maas on seätud,
et su su wasto tulleb. Seks on agga tar-
wis, et wanna pu õhtul enne sedda saab
finni maretud, nenda et mitte üks lind
ei saa wälja. Teisel hemikul saab ta om-
mast kohhast ärratõstetud ja tühhi pu pan-
naksse nenda peäle, kui ma ollen maenit-
send. Nüüd kopputakse wanna pu peäle
senni, et linnud selle tühja sisse lähtwad
ning et kui arwatakse, et emma ka seal
on, siis se uis pu woetakse ärra ja pan-
naksse senna kus se wanna seisnud, siis
need teised ladduwad ka teile senna peäle.
Kellel se tarkus on, et ta moistab emma
finni wotta, se wõtko hiljokeste emma näp-
po wahhele finni, ja pango tedda selle
sisse, mis tühhi on. Kui agga emma är-
ra on, et ta hukka läinud, siis antakse
temmale need kerjekessed, kus poiad sees
on, kül nemmad isse siis auduwad ennese-
le emma wälja. Se kasso on wägga
suur.

Sel assemel, et se wanna pu olleks
piddant ärratappetud saama, sest et need
kerjekessed wägga täis lestadega on, siis
nemmad ei woiwad ennami poiad tehha,
sel assemel saab ta nüüd üks puuks.
Temmal on nüüd aega kül, et ta woib
ennesele wahha ja met murretseda, ning
et se wahha nüüd üks on saanud, siis
teeb ta ka poiad, ning tullesa aasta sees
heidab ta wiisiste perred.

Kui linnud on paigale pantud, mis nemmad
siis teggewad?

Nemmad teggewad keige sui läbbi tööd;
isseärranis walmistawad nemmad kewwa-
del wahha sest et si's soja on, siis nemmad
higgistawad sedda nenda wälja, kui ma
ollen nimmetand.

Millal walmistawad nemmad met?

Mi pea kui need kerjekessed on tehtud
ja toldust leida on, hakkawad nemmad
sisse kandma.

Millal

Millal kandwad nemmad perredele toidust sisse?

Siis kui sa nääd, et nemmad püksi koormaga käivad, siis on se üks märk seks, et poiad walmis on. Sest se, mis nende särede ümber on, se ei olle messti waid se on se toidus mis poijadele wiakse.

Kuida need linnud tunnuks, mis heast soust on?

Se nähakse sest, kui nemmad saggedaste ja kohhe lendwad wälja; kui nende tiwad terwed on ja kui nemmad heästi koormatud taggasi tullewad.

Kuida peab se pu ollema, mis ostetaks, et ta peab wasto piddama?

Pu isse peab terve ja puhhas ollema; wahha peab sees ka liikumatta ollema ja siis peab ta raskesti parrast ka arwatud saama.

Eks ei olle inand kätigi tähele panna, kui linnud ostetaks?

Innimesed on wägga ebba uskikud, ja

ja sepärrast on se suggused leida, kes wõrad asjad armastawad, mis ei sünnib tehha, sest se läbbi rikkumad nemmad isse omnad puud. Se keige selgem asst on, et innimenne omma tö teeb ja heästi rahhele panneb, et keik wõlgi parrast sünnib, küllab jummal siis õnnistab, et keik korda lähheb.

Kes hakkab linnud piddama, mitto puud peab temma ostma?

Üks pu tahhab mitte aitada; parrem on, kellel rammo on, et ta ennani ostab, aga ga arro peab ikka ollema.

Kes linnopu on ostnud, kuida ning millal peab temma sedda paigale pannema?

Kui ei olle kangel se kocht, kuhho ta wiakse, siis on se keige parras nou, et kaks innimesed tallowad tedda ärra; kui aga se kocht kangel on, siis peab ta kermawel hiliofeste regge peäle pantud ja nenda aratootud saama. Talwe ajal rahhab se mitte

mitte sündida, sest linnud saavad ommast
unnest üles ärratud; lähtvad laiale ja
kõlm lemmatab neid ärra.

On se ka tarwis, et linnud saavad tallisel
aias sõdetud?

Jah on. Seäl kus üks hulk linnopuud
on, juhtub se külm, et monningad rammo-
to on. Monningad ei olle jõudnud ni pal-
jo sisse kändma, et neil oüeks külm ollewad;
monningad on kuddunud ja teised ei olle
ilma pärrast saanud tööd teha. Kui ei
olle üks kange külm, siis nemmad sõwad
wägga paljo tallisel aial. Sepärrast on
se wägga tarwis, et järrele waadetakse,
et nemmad õigel aial saavad omma toi-
dust, ja et nemmad nälga pärrast ei saa
ärraranimastud.

Kuida tunnukse, et neil püdo on?

Se tunnukse raskusse pärrast ja kui sest
tahha mitte ennam tunda, siis saab pis-
sokesse wiggelega katsutud, kui paljo seäl
sees

sees on. Kui pissokesed wahha tüüdi
mahha pillutud on, siis on se wististe
üks märk seks, et nälga kääs on.

Mis siis toidusseks antakse?

Kui mee wilokad wahhaga hopis tükkis
on, siis sünnib se anda, sest messil, mis
kedetud ehk wälja tilkutud on, tahhab mit-
te nendele heaks olla. Sepärrast et ennamis-
te weewli hais neid tappab, misga se är-
ratehtud on. Kes õige perremees on, se
peab siis nisugusied mee wilokad ennesele
hoidma, et ta kowadel woib ommad lin-
nud sellega toita. Kui agga ei olle, siis
peab ta hädada pärrast teist met wõtma.
Agga se antakse mitte nenda selge, kui
ta on, wai se pannakse sel wisi, et üks
ossa wet ja kolum ossa met saawad üles
sullatud. Toidus saab pissoke pu kousi-
ga pakutud, agga pu tükkid ehk õige
pannakse sisse, selle pärrast, et linnud
mitte uppuwad ärra.

Kui

Kui linnud agga nenda nõudrad on, et nemmad
ei saa ennami toidusse kallale, mis siis tehha?

Siis saab se pu ümber pöörtud; nat-
tuke soja met lindude peäle heidetud ja
nenda ehk päike wasto ehk tuupa pantud,
siis nemmad hakkawad warsi ellama ja toi-
dust wasto wotma.

Mitto korda peawad nemmad päwas sõde-
tud saama?

Kaks kord päwas, homikul ja õhtul.

Mis agga siis tehha, kui ei ole met?

Gaasid ehk kellel rammo on, wõtke
sukkrid lasto sedda üllesullatada ja andke
nenda omma lindudele. Agga kellel se
rammo ei ole, se wõtke mesi ja keetke
sedda senni kunni ta paksuks jääb, ja las-
ke sedda ärrasellea, siis ta sünnib ette
anda.

Kol-

Kolmas Peatük,

Neist messilastest, mis teiste jure war-
gusse peäle käiwad ja saawad wõd-
dajaks nimmetud.

Mis messilassed need on?

Need on õiged messilassed ja mitte üks
teine suggu, kui palju inimesi arwawad.
Nemmad saawad nisuggusets ehk lais-
kusse pärrast, et ta ei ole järrele waat-
nud, ning et nemmad nälgä pärrast pea-
wad warrastama.

Kust neid tunnakse?

Neid tunnakse karmast ärra, sest nem-
mad on õige pruunid ja jämmedad, mis
sest tulleb, et nemmad wägga palju met
on sõnud. Ning kui nemmad tahwad

pu

pu sisse lenda, siis nemmad ei ial lenda
wad su arko kohhe sisse, waid illa küs-
jest, mis keikide wargade wiis on.

Kuidas perremees isse nisuggussed saab?

Kui ta panneb mitte tãhhele, kas kei-
tidel toidust on; kui temma sest me-est ar-
rapillub, mis temma puude seest wãlja
wottab; kui puud ilma emmata on, ja
kui puud wãgga tãis aukudega on, et
nemmad ei saa waenlaste was o piddada.

Kust se teada on, kas need wargad ommad
ehk wõdrad on?

Perremees peab tãhhele pannema, et
temma ommad linnud lenda mitte om-
ma puust wãlja teise sisse. Kui ta sedda
nãab, siis wadago ta jãrrele kas se nãlga
ehk mu asja pãrrast sũnnib. On se nãl-
ga pãrrast sũndinud, si s andko ta sellele,
kellel tarwis on, toidust. Kui agga teine
teadmatta assi on, siis peab se pu, mis
peale

peale need wargad kãlwad, arratõstetud
ning hopis arrawõitud saama, et need
wargad ei leidwad sedda pu. Kui perre-
mees nãab, et ta ommad ei tee sedda mit-
te, siis on need wõdrad linnud, ja kui ta
tahhab abbi saada, siis tõstko ta omma
pu arra ja pango üks teine tũhl pu jãlle
assemel, siis temma wõib keik arrapũda.

Eks ei olle muud waenlasted, kes linnudel
pahhandust teggewad?

Neid on palju. Kõlm tũhhane; rãhn;
warblane; konnad; kãrnased konnad; sis-
salik; waablassed; hiirid; kassid; õmbli-
tud; sippelkassid mind weel teised muud.

Kuida saawad need linnud nende waenlaste
eest hoitud?

Perremees peab jãrrele waatma ja hoid-
ma. Linnud saawad pũsiga mahhalas-
tud; hiirid arrapũtud, ja sissaliktud ning
konnad jãwad muudogi arra, kui keik roh-
hi saab pude õmber arratũkkatud. Sip-
pellas.

pekkaste pessa peab ärrapillutud saama,
ning puud saamad alla tõruga ärravoi-
tud, siis need sippellassed hakkavad keik
finni.

O t s.

Moistatussed.

Sel assemel, et noor rahvas praego
pühkade sees käwad kõrtsus, riidlewad,
taplewad, laflawad, ja ellawad omma-
de himmude järrele; sel assemel tulli enne-
muiste wanna rahwas kofko ja kõnnelesid
essitekse sest, mis nemmad ollid jutlusse
sees kuulnud. Pärast rääkisid nemmad keik
suggused Ju tud ja moistatussed üles.
Üks küsis, ja teine kostis ning nenda
ollid need asjad neile kauniks aiawiteks.
Et siis se woiks ka nendefinnaste aiade sees
sündida, siis ollen minna need jutud, kui
ka

ka needfinnatsed moistatussed ülespan-
nud. Kui siis kaks eht kolm kofko tulles-
wad, siis woib üks küsida ja teine arwab
üles. Siin nemmad on:

Urwa üles;

1. Mit al, loof peäl, mis se on? Kattel.
2. Urwa mis se on: mis muidas ei mäd-
dane, wees ei uppu ja tulles ei põlle?

Innimesse nimmi.

3. Emmal lai maggo, isfal pitk sammas,
lapsed keik ümmargused.

Pets: ahhi ja roop.

4. Hobbone ohjata, mees pitsata, tee tel-
mata.

Suur laexo.

5. Hobbone sõidab ja lihha weab wä-
hemaks.

Reddraminne.

6. Hobbone tallis, sabba räästas.

Suits.

7. Joseb ristimatta ja on kaks lord sündind.

Kanna.

Keer.

8. Keerleb ja meerleb, kui otsa saab min-
neb. Summalad.
9. Kirbul lähheb, luikis tulleb.
Rapsta pea.
10. Kodda kolme nurga peäl.
Pot kolme jalgaga.
11. Kõrgem kui hobbone, maddalam kui
figga. Saddul.
12. Kõrgem kui firri, maddalam kui reggi,
mustem kui süssi, walgem kui lummi.
Harrakas.
13. Koorm wärsib, ei koorma kandia
wässi. Iste.
14. Kuningas, Saks, tallo poeg ja keis-
fowad, ei panue ellades laua peäle, ei
noaga leikata. Enima-piim.
15. Lagge al, Lagge peäl, lae peäl laul-
tasse. Kannel?
16. Lapsed jofewad möda laaenedat wõtia,
issa emma lemata. Seina saadud.

